

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут журналістики
Кафедра бібліотекознавства та інформології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
О.Б. Жильцов
« 08 » 09 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

АКТОРСЬКА МАЙСТЕРНІСТЬ

для студентів

спеціальності 021Аудіовізуальне мистецтво та виробництво
освітнього рівня першого (бакалаврського)
освітньої програми 021.00.01 «Ведучий телевізійних програм»

Київ – 2021

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти

Програма № 1222/21
Гусак
(підпис) (прізвище, ініціали)

« » 2021 р.

Розробник:

Новикова Руслана Артемівна - Заслужена артистка України, доцент кафедри бібліотекознавства та інформології Інституту журналістики Київського університету імені Бориса Грінченка

Викладач:

Новикова Руслана Артемівна - Заслужена артистка України, доцент кафедри бібліотекознавства та інформології Інституту журналістики Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри бібліотекознавства та інформології.

Протокол від 30 серпня 2021 року № 1

Завідувач кафедри О.В. Воскобойнікова-Гузєва

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Ведучий телевізійних програм»

30 серпня 2021 року

Гарант освітньо-професійної програми А. Л. Лісневська

Робочу програму перевірено

___ . ___ . 2021 р.

Заступник директора

Інституту журналістики з навчальної роботи О.А. Росінська

Пролонговано:

на 20 __/20__ н.р. підпис (ПШБ), «__» __20__ р., протокол № _____

на 20 __/20__ н.р. підпис (ПШБ), «__» __20__ р., протокол № _____

на 20 __/20__ н.р. підпис (ПШБ), «__» __20__ р., протокол № _____

на 20 __/20__ н.р. підпис (ПШБ), «__» __20__ р., протокол № _____

ЗМІСТ

1. Опис навчальної дисципліни.....	4
2. Мета та завдання навчальної дисципліни.....	4
3. Результати навчання за дисципліною.....	6
4. Структура навчальної дисципліни.....	8
5. Програма навчальної дисципліни	
<i>Змістовий модуль 1.....</i>	9
<i>Змістовий модуль 2.....</i>	10
<i>Змістовий модуль 3.....</i>	12
<i>Змістовий модуль 4.....</i>	13
<i>Змістовий модуль 5.....</i>	14
6. Контроль навчальних досягнень	
<i>6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів.....</i>	15
<i>6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання...</i>	17
<i>6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.....</i>	18
<i>6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.....</i>	19
<i>6.5. Шкала відповідності оцінок.....</i>	19
7. Навчально-методична карта дисципліни «Акторська майстерність»	20
8. Рекомендовані джерела.....	
<i>Основні.....</i>	21
<i>Додаткові.....</i>	22

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання (денна)
Вид дисципліни	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Загальний обсяг кредитів/годин	5/ 70
Курс	1
Семестр	1
Кількість змістових модулів з розподілом:	5
Обсяг кредитів	5
Обсяг годин, в тому числі:	150
Аудиторні	70
Модульний контроль	10
Семестровий контроль	–
Самостійна робота	70
Форма семестрового контролю	залік

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Акторська майстерність» Метою викладання навчальної дисципліни «Акторська майстерність» є оволодіння основами сценічної мови, акторської майстерності, пластики, ритміки, правильного дихання і т.д. Виявлення, розвиток та відшліфовування природних здібностей студента, дати необхідні знання і навички, організувати талант, зробити його гнучким і чутливим до всякого творчого завдання. **Мета** навчальної дисципліни – засвоєння студентами системи теоретичних знань, практичних навичок акторського мистецтва, принципів створення сценічного образу, практичних методів роботи актора над роллю, оволодіння технологіями сучасного мистецтва актора драматичного театру.

Завдання:

- вивчення теоретичних основ акторського мистецтва;
- ознайомлення з основними напрямками акторського мистецтва;
- оволодіння технологією роботи актора над собою (тренінг елементів внутрішньої та зовнішньої техніки актора);

- опанування методикою роботи над сценічним образом (період реалізації задуму через пристосування).

Предметом вивчення навчальної дисципліни є створення художнього образу шляхом органічного творчого перевтілення актора в цей образ.

Головний напрямок в процесі вивчення даної дисципліни – виховання у студентів професійних акторських навичок, необхідних для створення образу. Основними завданнями вивчення дисципліни «Акторська майстерність» є спровокувати в початківцеві творчий процес, допомогти йому свідомо підходити до розвитку власного акторського інструментарію, до оволодіння техніками сценічної гри і принципами їх застосування, дати метод роботи з драматургічним матеріалом – від першого знайомства аж до втілення його на сцені. Розвинути імпровізаційну природу акторських здібностей, вміння органічно поводитись в запропонованих обставинах.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Акторська майстерність» студент повинен

знати:

- історію розвитку акторського мистецтва;
- методологію та етапи роботи актора над роллю;
- елементи акторської психотехніки;
- природу сценічного самовідчуття (внутрішнього та фізичного);
- природу органічної психофізичної сценічної дії;
- значення імпровізації як одного основних принципів методу дійового аналізу ролі;
- методику роботи створення сценічного образу;
- послідовні етапи оволодіння фахом (від елементів внутрішньої техніки актора до перевтілення й створення сценічного образу) і застосування для цього різних методів;

вміти:

- дотримуватись етичних та дисциплінарних норм в професійній діяльності;
- володіти внутрішньою акторською технікою у підготовці психофізичного апарату для виконання сценічних задач;
- удосконалювати акторські зовнішні дані – володіти елементами зовнішньої техніки у їх поєднанні;
- володіти органічною сценічною дією;
- володіти технікою взаємодії з партнером враховуючи специфіку роботи телеведучого;
- володіти різноманітними елементами психофізичних відчуттів;
- користуватися зміною психофізичних відчуттів у процесі непередбаченого розвитку подій;
- створювати безперервну лінію словесної дії;
- створювати «внутрішній» монолог у процесі словесної взаємодії;
- вміти діяти словом, жестом, інтонацією.

Для засвоєння навчальної дисципліни «**Акторська майстерність**» навчальним планом підготовки бакалаврів передбачено 5 кредитів, що становить 150 год., 14 год. – лекції, 56 год. – практичні заняття, 70 год. – самостійна робота, 10 год. – модульний контроль.

Дисципліна спрямована на формування у студентів таких **фахових (професійних) програмних компетентностей** освітньої програми підготовки бакалаврів спеціальності 021 «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво»:

ЗК-01	Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності.
ЗК-02	Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.
ЗК-03	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
ЗК-05	Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань / видів економічної діяльності).
ЗК-06	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
ЗК-08	Здатність працювати у команді.
ЗК-09	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК-11	Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
ЗК-12	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
ЗК-13	Навички міжособистісної взаємодії.
ЗК-14	Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
ЗК-17	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні та наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірності розвитку предметної області, її місця в загальній про мистецтво і суспільство та у розвитку суспільства, техніки та технологій, використовувати різні форми та види рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
ФК-08	Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в практичній діяльності.
ФК-10	Здатність здійснювати редакторсько-сценарну / продюсерську діяльність в сфері аудіовізуального мистецтва та виробництва.
ФК-15	Вміння опрацювати кінознавчу літературу, узагальнювати та аналізувати аудіовізуальний матеріал, формувати наукові теми та розуміти подальші перспективи розвитку даної проблематики в різних дослідницьких жанрах.
ФКУ-17	Усвідомлення етичних та правових норм професійної діяльності.
ФКУ-18	Здатність знаходити оптимальні рішення, відповідно до професійних вимог, ділових ситуацій та психологічних характеристик учасників міжособистісної та масової комунікації.
ФКУ-19	Усвідомлення психологічних умов та наслідків комунікаційного впливу на аудиторію авторського аудіовізуального твору.

3. Результати навчання за дисципліною

За результатами вивчення дисципліни студент має отримати такі **програмні результати** освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів за спеціальністю 021 «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво», а саме:

РН 2. Володіти методами та навичками роботи з монтажною технікою та програмним забезпеченням.

РН 3. Володіти методами та навичками роботи зі знімальною та освітлювальною технікою та обладнанням.

РН 4. Володіти методами та навичками роботи зі звукозаписувальною та звуковідтворювальною технікою та обладнанням.

РН 5. Генерувати нові ідеї для втілення їх в аудіовізуальному творі.

РН 6. Створювати драматургічну концепцію та сценарій аудіовізуальних творів різних видів, жанрів, стилів.

РН 7. Забезпечувати виразність при втіленні авторського задуму аудіовізуального твору.

РН 8. Забезпечувати підготовчий, виробничий та пост-виробничий етапи створення (виробництва) аудіовізуальних творів різних видів, жанрів, стилів.

РН 9. Планувати і організовувати роботу колективу для виконання професійних завдань.

РН 11. Знати, розуміти і використовувати у професійній діяльності концептуально-видові та стилістичні стандарти телевізійного ефіру, вимоги до особливості роботи у прямому ефірі, підготовки телевізійних програм різних жанрів.

РН 13. Виявляти високий рівень мовленнєвої культури, артистизм.

РН 17. Збирати, оцінювати, аналізувати та обробляти інформацію з використанням сучасних інформаційних технологій та спеціалізованого програмного забезпечення.

РН 18. Приймати ефективні рішення на основі релевантних даних із застосуванням сучасних методів і засобів прийняття рішень.

РНУ 19. Усвідомлювати колективну природу аудіовізуального твору, здійснювати ефективний тайм-менеджмент з виконавцями від задуму до практичної його реалізації та поширення в інтернет-середовищі.

РНУ 21. Володіти навичками візуальної комунікації, вміти поєднувати візуальні, текстуальні та аудіовізуальні контенти.

РНУ 23. Знати, розуміти й використовувати правові та етичні норми у своїй професійній діяльності.

РНУ 24. Виявляти високий рівень психологічної культури професійної діяльності на рефлексивній основі, здатність до самоаналізу.

РНУ 25. Вміти оцінити співрозмовника на основі здобутих знань (визначити особливості психіки та моделі можливої поведінки) для досягнення комунікативної мети.

РНУ 26. Використання результатів сучасних психологічних досліджень типових вікових, гендерних, етнонаціональних характеристик цільової аудиторії, застосування отриманих знань під час творення авторського аудіовізуального продукту.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№	Назви теоретичних розділів	Кількість годин					
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Практичних	Семінарських	Самостійна робота
Змістовний модуль I СУТНІТЬ ТА ПРИНЦИПИ АКТОРСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ.							
1.	Акторська майстерність: зародження та еволюція, основні етапи.	2	2	2			
2.	Володіння координацією тіла.	14	4		4		10
3.	Формування уваги, як основи внутрішньої техніки актора.	2	2		2		
4.	Розвиток фантазії та уяви в контексті акторської майстерності.	10	6	2	4		4
	Модульна контрольна робота	2					2
	Всього	30	14	4	10		14
Змістовний модуль II ТЕХНІКА МОВИ АКТОРА.							
5.	Значення дикції в сценічній мові.	4	4	2	2		
6.	Артикуляційна гімнастика. Теорія та практика.	12	6	2	4		6
7.	Формування навичок правильного дихання та голосу (сценічного та розмовного)	12	4		4		8
	Модульна контрольна робота	2					2
	Всього	30	14	4	10		14
Змістовний модуль III ОВОЛОДІННЯ ВНУТРІШНЬОЮ ТЕХНІКОЮ АКТОРА.							
8.	Сценічна увага та її види.	2	6	2	4		
9.	Основні етапи розвитку навичок взаємодії акторів.	10	2		2		8
10.	Сценічна уява як поштовх до будь-якої дії.	4	4		4		
11.	Внутрішній монолог.	8	2		2		6
	Модульна контрольна робота	2					2
	Всього	30	12	2	12		14
Змістовний модуль IV ОВОЛОДІННЯ ЗОВНІШНЬОЮ ТЕХНІКОЮ АКТОРА.							
12.	«М'язова свобода».	6	6	2	4		
13.	Розвиток пластики акторів.	14	4		4		10
14.	Темп та ритм за системою Станіславського.	8	4		4		4

	Модульна контрольна робота	2						2
	Всього	30	14	2	12		14	2
Змістовий модуль V								
ЕТЮДНИЙ МЕТОД, ЯК РОЗВИТОК АКТОРСЬКОЇ ПСИХОТЕХНІКИ.								
15.	Природа сценічного самовідчуття. Етюди на пам'ять фізичної дії.	6	6	2	4			
16.	Етюди – показ предметів(техніка).	12	4		4		8	
17.	Етюди – показ тварин.	10	4		4		6	
	Модульна контрольна робота	2						2
	Всього	30	14	2	12		14	2
	<i>Разом</i>	150	70	14	56		70	10

5. Програма навчальної дисципліни

Модуль I. СУТНІСТЬ ТА ПРИНЦИПИ АКТОРСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ

Тема 1: Акторська майстерність: зародження та еволюція, основні етапи.

Мистецтво актора в давньогрецькому театрі, театрі Римської імперії. Специфіка побудови перших театрів античності, відповідно - костюми, засоби виразності та принцип існування в сценічному просторі того часу. Значення маски як передачі людських пристрастей і створення сценічного образу. Особливості мистецтва актора у літургічній драмі, містерії, міраклі, мораліте та фарсі театру середніх віків. Значення масок комедії «дельарте» для розвитку європейського театру. Акторське мистецтво в епоху Відродження: Іспанія, Італія, Англія. Виникнення театру «Глобус» – еволюція акторської майстерності в шекспірівському театрі. Принципи акторської гри в театрі епохи класицизму. Засоби акторської виразності в епоху романтизму. Вимоги до акторського виконання реалістичного театру.

Тема 2: Володіння координацією тіла.

Володіння координацією тіла в житті як процес людської поведінки, спрямованої на досягнення певної мети. Розкриття людської особистості – органічна властивість природи людини. Роль координації тіла в акторському мистецтві. Координація тіла, один із принципів розкриття поведінки персонажа, засіб створення актором характеру та втілення образу на сцені. Сценічна задача: мета, перешкода, пристосування, координація, як досягнення поставленої мети.

Тема 3: Формування уваги, як основи внутрішньої техніки актора. Опанування техніками акторської гри.

Базовою акторською технікою, яка поєднує в собі реальний життєвий досвід та фантазію, є дія з уявними предметами та в уявних обставинах. Така дія розвиває значний комплекс конче необхідних виконавцю якостей:

спостережливість, зосередженість, вміння запам'ятовувати все, що може знадобитися для подальшого творчого відтворення. При цьому мається на увазі не тільки зовнішній бік речей, людської поведінки, ситуацій, але й відчуття внутрішнього стану об'єктів попереднього спостереження та власних психоемоційних вражень від цих об'єктів. Саме тому оволодіння технікою уваги дуже важливе і значною мірою визначальне для подальшого опанування основ аудіовізуальної творчості.

Тема 4: Розвиток фантазії та уяви в контексті акторської майстерності.

Сценічна дія як творчий процес поведінки актора в ролі, спрямований на досягнення надзавдання ролі. Специфіка сценічної дії, різновиди сценічної дії: внутрішня (психічна) та зовнішня (фізична), їх органічна єдність і взаємозв'язок. Словесна дія. Основні ознаки акторської дії: активність, цілеспрямованість, логічність, послідовність, продуктивність, конкретність дій, що відбуваються на сцені. Мотивація дії. Пристосування як «внутрішня і зовнішня» форма спілкування між людьми (М. Кнебель).

Модуль II. ТЕХНІКА МОВИ АКТОРА

Тема 5: Значення дикції в сценічній мові.

Дикція – це синтез: а) розбірливості, б) нормованості, в) емоційно-експресивного забарвлення звукової мови. Неабиякий вплив на рівень дикційної виразності справляє інтонаційна змістовність та психологічна наповненість мовного звучання. Перелічені елементи створюють комплекс виразних дикційних засобів, які впливають на художньо-естетичні якості сценічної мови. Практичні вправи з розвитку дикційних словотворень.

Тема 6: Артикуляційна гімнастика. Теорія та практика.

Гімнастика-тренаж для губ.

Гімнастика-тренаж для язика.

Гімнастика-тренаж для нижньої щелепи.

Голосні звуки у вимові. Від звучання голосних в сумнівному слові залежить перш за все дохідливість до слухача самого смислу слова. На прикладі трьох коротких слів – «син», «сон», «сан» видно, як змінюється значення змісту слова в залежності від вимови голосних. Голосні, крім цього, роблять мову мелодійною. Класифікація голосних звуків. В українській мові налічується 38 фонем: шість голосних і 32 приголосні. Фонема, за визначенням М. Жовтобрюха, – це неподільна одиниця людської мови, за допомогою якої розрізняються значення слів.

Дикційні вправи опрацьовуються на практичних заняттях як самостійні лише на початковому етапі роботи на технікою мови. Надалі вони закріплюються у тісному взаємозв'язку з дихальною та голосоутворюючою системою.

Закріплюємо вимову голосних звуків у найпростіших віршах, скоромовках у виконанні студентів.

Приголосні звуки у вимові. К. Станіславський порівнював голосні звуки з рікою, а приголосні – з берегами. Якщо береги болотисті, то річка втрачає чіткість руслу. Так і зі сценічним словом. Встановлено, що голосні звуки мають менше значення для розуміння слова, ніж приголосні.

Уміння діяти словом на текстах скоромовок. Скоромовка в роботі над дикцією займає особливе місце. Мета роботи над ними – навчитися легко, чітко і чисто долати дикційні труднощі, складні звукосполучення. Скоромовка – жанр народної творчості. Це жартівливі народні примовки, при вимові яких у швидкому темпі язик плутається і слова мимоволі кумедно перекручуються. Працюючи ними, не слід намагатися одразу проказувати текст у швидкому темпі. Текст скоромовки повинен бути досконало опрацьований технічно. Скоромовку слід розглядати не тільки як технічну вправу, але й як матеріал, що допомагає розвитку уяви актора, телеведучого, вміння оцінити смішні ситуації (в певних запропонованих обставинах), і передати їх партнеру, керуючись при цьому конкретною дієвою задачею. Тобто скоромовка повинна стати хорошим матеріалом для тренування словесної дії.

Поступово переходити на дійові скоромовки на спілкування, розраховані не на одну людину, а на двох, трьох та цілу групу студентів. Мета вправи – активне спілкування.

Далі ускладнюємо завдання: певна кількість скоромовок, пов'язаних сюжетом, що стає вже практично своєрідною виставою. Запропоновані обставини – довільні: театральні, побутові, гумористичні, в залежності від фантазії студентів. Дійові задачі виходять з логіки тексту скоромовок та правильно розкритих підтекстів. Головне – чистота вимови та логічне, активне спілкування учасників тренінгу. При колективній роботі вдосконалення дикційних навичок відбувається при безпосередньому переключенні уваги з одного об'єкта на інший.

Проведення дикційних вправ у колективі має свої переваги: виробляються навички слухати партнера, вміння відрізнити правильну вимову від неправильної.

Тема 7: Формування навичок правильного дихання та голосу (сценічного та розмовного)

Ми говоримо: «сценічний тон», уміння тримати «сценічний тон» або немає «сценічного тону». Це буває тоді, коли в актора відсутні внутрішня активність, активна потреба виконати сценічне завдання, і, зрештою, байдуже, голосно чи тихо говорить він в цей момент. Він говорить «не сценічно», актор не діє. В його поведінці, а, значить, і в голосі немає активності. Тут маємо взаємодію внутрішнього і зовнішнього творчого завдання і адекватного йому активного звучання (або навпаки), і можливість використання цього взаємозв'язку як важеля активізації процесу виховання сценічного голосу. Голос – це сукупність різних щодо висоти, сили і тембру звуків, які видає

людина за допомогою голосового апарата. Голос – це дієвий компонент звукового мовлення.

Практичні заняття за системою дихання Стрельникової Олександри Миколаївни.

Модуль III. ОВОЛОДІННЯ ВНУТРІШНЬОЮ ТЕХНІКОЮ АКТОРА.

Тема 8: Сценічна увага та її види.

Дії з уявними предметами та в уявних обставинах також сприяють формуванню відчуття логічності фізичних дій, їх видовищності, а отже – посилюють зацікавленість глядача. Немає значення які саме вправи виконувати. Головне – починати з елементарних побутових дій, поступово переходячи до складніших форм роботи з уявною дійсністю. І бажано робити це не тільки на нечисленних заняттях, а будь-якої вільної хвилини. Майбутня телеведуча, тільки-но прокинувшись, може «включити» мікрофон, «увійти в кадр»; майбутній оператор – «під'їхати камерою» до плити, «наїхати трансфокатором» на джеззу з кавою та «відзняти» її крупним планом. Це налаштовує на подальшу творчу продуктивність, підіймає власну самооцінку, мобілізує творчу фантазію.

Тема 9: Основні етапи розвитку навичок взаємодії акторів.

Практичні заняття імпровізаційної природи для розвитку органічної комунікації студентів в умовах незвичних, несподіваних запропонованих обставин. Вміння знаходити вихід із нестандартних ситуацій, так само органічно, без видимих проявів розгубленості, або невпевненості.

Тема 10: Сценічна увага як поштовх до будь-якої дії.

Постійна цікавість до будь-яких проявів дійсності, тим більше тих, які можуть стати безпосередньою основою наступної творчої трансформації – неодмінна, необхідна риса акторської майстерності. Однак йдеться не просто про цікавість чи допитливість, а про особливе, специфічне для творчих професій зосередження на об'єктах уваги. До того ж слід розуміти, що зосередження, як вищий прояв уваги, необхідно на всіх стадіях творчого процесу – і під час вивчення об'єктів майбутньої творчості, і під час реалізації творчого процесу, тобто в ході формування сценічного чи екранного образу. І чим глибшим буде це зосередження, тим повнішим буде процес проникнення в сутність образу, а отже – його максимально повна зовнішня реалізація. А це важливо не тільки для виконавця, але й для драматурга та режисера, які неначе перевтілюються в екранні образи, а також для оператора, який повинен не просто розуміти, але й відчувати логіку виконавської поведінки в кадрі.

Тема 11: Внутрішній монолог.

Основні засоби виразності при розкритті підтексту, відображення сенсу словесної дії на фізичному стані актора. Вдосконалення та набуття пристосувань для вираження головної думки тексту, який подає ведучий. Розуміння важливості стану внутрішнього монологу та підкріплення жестом, мімікою, поставою його сенсу.

Модуль IV. ОВОЛОДІННЯ ЗОВНІШНЬОЮ ТЕХНІКОЮ АКТОРА.

Тема 12: «М'язова свобода».

З метою створення найкращих умов для вільного звучання голосу, необхідно, перш за все, зняти зайву м'язову напругу в області гортані, де саме знаходяться голосові зв'язки. М'язова свобода – це такий стан організму, за якого на кожне положення тіла в просторі або рух витрачається стільки м'язових зусиль, скільки вони вимагають. Здатність доцільно розподіляти м'язову енергію – головна умова пластичності тіла. Треба навчитися створювати в собі той стан, який наближає студента у практичній діяльності до типового людського стану, за якого тільки й доцільно діяти. Цей стан у називається творчим самопочуттям або бойовою готовністю. Інакше кажучи, будуючи творче самопочуття, витискуватимемо неправильне самопочуття, тим самим усуваючи те, що заважає виявляти вільну творчість природи. Тому, розробляючи шляхи, засоби й способи оволодіння професійними почуттями, К. Станіславський рекомендує спочатку позбуватися м'язового напруження: «Це м'язове напруження, яке сягає свого максимуму в тих випадках, коли актор намагається розв'язати якесь особливо складне для нього сценічне завдання, поглинає масу внутрішньої енергії, відволікаючи її від діяльності вищих центрів». Це дуже важливо для телеведучих та кореспондентів, тому що вони час від часу попадають в ситуації, в яких доводиться діяти імпровізаційно, а за умови присутності м'язових «зажимів», це стає практично неможливим.

Тема 13: Розвиток пластики акторів.

Головним у процесі зосередження уваги на пластиці акторів є розуміння того, хто саме зосереджується. Це означає, що мистецький ефект від зосередження буде досягнуто лише тоді, коли воно буде відбуватися «від образу», тобто не від виконавця, а від того, кого він грає, представляє. Цей принцип має універсальне значення для екранної творчості, оскільки будь-який її компонент може бути сповна реалізований тільки в процесі своєрідного перевтілення: автора сценарію – в персонажів, автора дикторського тексту – в образ віртуального закадрового осмислювача екранної дії, художника – в образ атмосфери дії, яку формують характери персонажів тощо.

Тема 14: Темп та ритм за системою Станіславського.

Темп в сценічній дії, як сенс зовнішнього руху, тоді як ритм – стан наповненості, внутрішнього сенсу. Отже, темп – це швидкість проживання.

Модуль V. ЕТЮДНИЙ МЕТОД, ЯК РОЗВИТОК АКТОРСЬКОЇ ПСИХОТЕХНІКИ.

Тема 15: Природа сценічного самовідчуття. Етюди на пам'ять фізичної дії.

Сценічне самовідчуття як включення внутрішніх і зовнішніх елементів акторської психотехніки у творчий процес. Елементи внутрішнього сценічного самовідчуття – відчуття, настрої, почуття, стан тощо. Фізичні самовідчуття. Участь певних елементів акторської психотехніки (сприйняття, увага, відчуття, емоційна пам'ять, думка, почуття правди і віра) у спільному прагненні для створення внутрішнього стану актора (К. С. Станіславський). Удосконалення акторської психотехніки як основної умови для створення і стійкого збереження сценічного самовідчуття. Роль запропонованих обставин у створенні сценічного самовідчуття.

Етюд – абетка професії художника, музиканта, актора, телеведучого тощо. Етюд як тренінг психотехніки актора, виразник його життєвих спостережень. Структура сценічного етюду. Принципи побудови сценічного етюду. Подія, що розвертає все, що відбувається в процесі показу. Закони існування у сценічному етюді. Різновиди сценічних етюдів. Подія як основна умова сценічного етюду. Характер події у сценічному етюді. Етюди з уявними предметами та етюди з предметами. Етюди в умовах органічного мовчання.

Тема 16: Етюди – показ предметів (техніка).

Важливою метою таких етюдів є формування органічності ігрового стану на очах публіки, так званої «імпровізаційної природи». Особливо важливо це для екранної виконавської діяльності, зазвичай позбавленої навіть глядачів у публічному розумінні цього слова, а натомість вщерть переповненої багатьма технічними факторами, що відволікають телеведучих. Саме в екранній виконавській практиці повністю стає зрозумілим важливість абсолютного зосередження виконавця на процесі акторської гри. Робота з уявними предметами та в уявних обставинах дуже важлива для формування навичок однієї з першооснов акторської майстерності – уваги. Адже зрозуміло, що працювати з уявним об'єктом чи в уявних обставинах неможливо без того, щоб попередньо не вивчити ці об'єкти та обставини в дійсності, що дає можливість потім перенести це на виконання етюдів.

Тема 17: Етюди – показ тварин.

Спостереження за поведінкою тварин та виявлення найбільш відповідних пристосувань для відтворення поведінки тієї чи іншої тварини дає можливість

реалізувати свій задум в етюдній формі та найбільш повноцінно та яскраво показати тварину так, щоб це було впізнавано.

6. КОНТРОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Вступ до спеціальності» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип покрокової звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю подано у табл. 6.1.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Вид діяльності	Максима кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4		Модуль 5	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	2	2	2	2	1	1	1	1	1	1
Відвідування практичних занять	1	5	5	5	5	6	6	6	6	6	6
Робота на практичному занятті	10	5	50	5	50	6	60	6	60	6	60
Виконання завдання для самостійної роботи	5	2	10	2	10	2	10	2	10	2	10
Модульна контрольна робота	25	1	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Разом			92		92		102		102		102
Максимальна кількість балів: 490											
Розрахунок коефіцієнта: $490:100=5$ Наприклад студент набрав 390 балів Отже, $390:5=78$ балів (С)											

Методи контролю

Перевірка й оцінювання знань студентів здійснюється методами контролю та самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності (методи усного, письмового, практичного контролю та методи самоконтролю). Об'єктами контролю є систематичність, активність і результативність роботи студента впродовж семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни в межах аудиторних та практичних занять, а також виконання завдань для самостійного опрацювання.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять, він має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи.

Оцінювання самостійної роботи й активності на практичних заняттях здійснюється за такими критеріями:

1) розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;

2) ступінь засвоєння фактичного матеріалу, який вивчається;

3) ознайомлення з базовою та додатковою рекомендованою літературою;

4) уміння поєднати теорію з практикою при розгляді конкретних ситуацій, розв'язанні завдань, винесених для самостійного опрацювання, і завдань, винесених на розгляд в аудиторії;

5) логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і під час виступів в аудиторії, уміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.

Модульний контроль є результатом вивчення кожного модуля, який містить підсумок усіх форм поточного контролю та виконання модульної контрольної роботи. Завдання для проміжного контролю знань студентів охоплюють теми, які вивчаються в межах окремих модулів.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на практичних заняттях, виконання самостійної роботи, модульну контрольну роботу. Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- вчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання

Змістовий модуль I (14 год.)

СУТНІСТЬ ТА ПРИНЦИПИ АКТОРСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ

Тема 1, 2. Акторська майстерність: зародження та еволюція, основні етапи. Володіння координацією тіла. (6 год.)

Підготувати декламаційний виступ з сонетами Шекспіра, як одного з найяскравіших представників епохи Ренесансу Англії.

Тема 3, 4. Формування уваги, як основи внутрішньої техніки актора. Опанування техніками акторської гри. Розвиток фантазії та уяви в контексті акторської майстерності. (8 год.)

Подивитись відео – монолог Гамлета у виконанні Володимира Висоцького, Інокентія Смоктуновського та Бенедикта Камбербетча. Зробити порівняльний аналіз засобів акторської виразності в матеріалі виконавської майстерності головного героя трагедії Шекспіра «Гамлет».

Змістовий модуль II (14 год.)

ТЕХНІКА МОВИ АКТОРА

Тема 5, 6: Значення дикції в сценічній мові. Артикуляційна гімнастика. Теорія та практика.(8 год.)

Опанувати практичні вправи з артикуляційної гімнастики. Скласти та продемонструвати розповідь із скоромовок групами по 5 студентів.

Тема 7: Формування навичок правильного дихання та голосу (сценічного та розмовного) (6 год.)

Оволодіти навичками правильного дихання за системою Стрельникової Олександри Миколаївни.

Змістовий модуль III (14 год.)

ОВОЛОДІННЯ ВНУТРІШНЬОЮ ТЕХНІКОЮ АКТОРА.

Тема 8, 9: Сценічна увага та її види. Основні етапи розвитку навичок взаємодії акторів.(8 год.)

Підготувати дуетні акторські постановки на заданні теми в несподіваних запропонованих обставин.

Тема 10,11: Сценічна уява як поштовх до будь-якої дії. Внутрішній монолог.(6 год.)

Знайти 2-х – 3-х хвилинне відео з улюбленим виконавцем(актором чи актрисою) без слів , як приклад внутрішнього монолога.

Змістовий модуль IV (14 год.)

ОВОЛОДІННЯ ЗОВНІШНЬОЮ ТЕХНІКОЮ АКТОРА.

Тема 12,13: «М'язова свобода». Розвиток пластики акторів. (6 год.)

Підготувати та продемонструвати гімнастику-розігрів, як необхідну частину підготовки до будь-якого виступу.

Тема 14: Темп та ритм за системою Станіславського.(8 год.)

Навести приклад із кінофільмів, які демонструють швидкий темпоритм та повільний. Письмово аргументувати свою думку з додаванням посилання на відео цих фільмів.

Змістовий модуль V (14 год.)

ЕТЮДНИЙ МЕТОД, ЯК РОЗВИТОК АКТОРСЬКОЇ ПСИХОТЕХНІКИ.

Тема 15: Природа сценічного самовідчуття. Етюди на пам'ять фізичної дії. (4год.)

Підготувати невеликий етюд з уявними предметами в умовах органічного мовчання та показати його.

Тема 16, 17: Етюди – показ предметів (техніка). Етюди – показ тварин.(10 год.)

Підготувати та показати етюд або тварина, або предмет.

Критерії оцінки результатів самостійної роботи.

У процесі виконання самостійної роботи викладач оцінює:

- рівень засвоєння студентом навчального практичного матеріалу, винесеного на самостійне опрацювання;
- вміння використовувати теоретичні знання при виконанні практичних задач;
- обґрунтованість та логічність викладення особистої думки, що до самостійно обраного матеріалу;
- повноту розкриття теми дослідження;
- оформлення матеріалів згідно з висунутими вимогами;
- максимальна кількість балів за 1 (одне) виконане завдання – 5.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Модульна контрольна робота проводиться після вивчення певного змістового модуля. Оцінюється за виконання завдань у формі, зазначеній викладачем у робочій програмі. Кількість модульних контрольних робіт з навчальної дисципліни – 2, виконання кожної роботи є обов'язковим.

Модульна контрольна робота 1.

Письмово зробити порівняльний аналіз засобів акторської виразності виконавської майстерності Володимира Висоцького, Інокентія Смоктуновського та Бенедикта Камбербетча по відеоконтенту – монолог Гамлета.

Практична частина: декламування сонетів Шекспіра. надати посилання на відеоконтент, в якому представлені сім видів діяльності телевізійного ведучого.

Модульна контрольна робота 2.

Письмова робота. Скласти розповідь із скоромовок групами по 5 студентів.

Практична робота . продемонструвати розповідь із скоромовок групами по 5 студентів.

Модульна контрольна робота 3.

Практична робота. Підготувати дуетні акторські постановки на заданні теми в несподіваних запропонованих обставин.

Модульна контрольна робота 4.

Практична робота. Продемонструвати гімнастику-розігрів, як необхідну частину підготовки до будь-якого виступу.

Модульна контрольна робота 5.

Практична робота. Підготувати та показати етюд або тварина, або предмет.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Вивчення студентами навчальної дисципліни «Акторська майстерність» завершується підсумковим контролем – заліком за результатами засвоєння всіх 5-ти змістових модулів:

«СУТНІСТЬ ТА ПРИНЦИПИ АКТОРСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ», «ТЕХНІКА МОВИ АКТОРА», «ОВОЛОДІННЯ ВНУТРІШНЬОЮ ТЕХНІКОЮ АКТОРА.», «ОВОЛОДІННЯ ЗОВНІШНЬОЮ ТЕХНІКОЮ АКТОРА», «ЕТЮДНИЙ МЕТОД, ЯК РОЗВИТОК АКТОРСЬКОЇ ПСИХОТЕХНІКИ».

6.5. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

7. Навчально-методична карта дисципліни «Акторська майстерність»

Разом: 150 год., лекції – 14 год., практичні заняття - 56 год., самостійна робота – 70 год., мк – 10 год., семестровий контроль – ПМК

Модулі	Змістовий модуль I					Змістовий модуль II					Змістовий модуль III					Змістовий модуль IV					Змістовий модуль V				
Назва модуля	Сутність та принципи акторської майстерності.					Техніка мови актора					Оволодіння внутрішньою технікою актора					Оволодіння зовнішньою технікою актора.					Етюдний метод, як розвиток акторської психотехніки.				
Кількість балів за модуль	92 б.					92 б.					102 б.					102 б.					102 б.				
Лекції	відвідування - 2 б.					відвідування - 2 б.					відвідування - 1 б.					відвідування - 1 б.					відвідування - 1 б.				
Теми лекцій	Акторська майстерність: зародження та еволюція, основні етапи Розвиток фантазії та уяви в контексті акторської майстерності.					Значення дикції в сценічній мові Артикуляційна гімнастика. Теорія та практика.					Сценічна увага та її види.					М'язова свобода.					Природа сценічного самовідчуття. Етюди на пам'ять фізичної дії.				
Теми практичних занять	Володіння координацією тіла. 2+20 б Формування уваги, як основи внутрішньої техніки актора 1+10 б Формування уваги, як основи внутрішньої техніки актора 2+20 б					Значення дикції в сценічній мові. 1+10 б Артикуляційна гімнастика. Теорія та практика. 2+20 б Формування навичок правильного дихання та голосу (сценічного та розмовного) 2+20 б					Сценічна увага та її види. 2+20 б Основні етапи розвитку навичок взаємодії акторів. 1+10 б Сценічна уява як поштовх до будь-якої дії. 2+20 б Внутрішній монолог. 1+10 б					«М'язова свобода». 2+20 б Розвиток пластики акторів. 2+20 б Темп та ритм за системою Станіславського. 2+20 б					Природа сценічного самовідчуття. Етюди на пам'ять фізичної дії. 2+20 б Етюди – показ предметів(техніка). 2+20 б Етюди – показ тварин 2+20 б				
Самостійна робота	5x2=10 б.					5x2=10 б.					5x2=10 б.					5x2=10 б.					5x2=10 б.				
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 – 25 б.					Модульна контрольна робота 2 – 25 б.					Модульна контрольна робота 3 – 25 б.					Модульна контрольна робота 4 – 25 б.					Модульна контрольна робота 4 – 25 б.				
Підсумковий контроль	залік																								

8. Рекомендовані джерела

Основні

1. Бахтин М. М. Человек в мире слова / М. М. Бахтин. — М., 1995.
2. Бутенко, Эдуард Валентинович. Сценическое перевоплощение. Теория и практика : учеб. пособие / Э. В. Бутенко. — 4-е изд., стер. — СПб. ; М. ; Краснодар : Лань : Планета музыки, 2018. — 371 с.
3. Варпаховський Л. В. Наблюдения. Анализ. Опыт. — М., 1978
4. Василько В.С. Про перевтілення в мистецтво актора. — К., 1962
5. Вахтангов Е. Б. Материалы и статьи. — М., 1984
6. Гиппиус. С.В. Гимнастика чувств. — М., 1967
7. Голубовский Б. Г. Наблюдения. Этюд. Образ. - М., 1990
8. Горчаков Н.М. Режиссерские уроки К.С. Станиславского., М., 1952
9. Захава Б. Е. Мастерство актера и режиссера. — М., 1978
10. Кнебель М. О. О действенном анализе пьесы и роли. — М., 1959
11. Корогодский З. Э. Первый год. Начало. — М., 1973
12. Немирович-Данченко В. И. О творчестве актера. — М., 1984
13. Ревуцький Дм. Живе слово. Теорія виразного читання для школи / Вступне слово В. Ревуцький, передмова Б. Козак, ред. Н. Бічуга - Львів: Вид-во ЛНУ, 2001. - 200 с
14. Станиславский К.С. Собрание сочинений в 8-и томах. — М, 1954-1967
15. Таиров А.Я. Записка режиссера. Статьи. Беседы. Речи. Письма. — М., 1970
16. Товстоногов Г. А. Зеркало сцены. В 2-х томах. — Л., 1984
17. Эфрос А.В. Репетиция — любовь моя. — М., 1975
18. Эфрос А. В. Продолжение театрального рассказа. — М., 1985
19. Акимов Н. П. Театральное наследие. В 2-х томах. — Л.-М., 1978
20. Бояджиев Г.Н. От Софокла до Брехта за сорок театральных вечеров. — М., 1967
21. Гротовський Є. Театр. Ритуал. Перформер / Передне слово та упор. Б.Козак. — Львів: “Літопис”, 1999. - 185 с.
22. Брук Пітер. Жодних секретів. Думки про акторську майстерність і театр / Перекл. з англ.
23. Я. Винницької та О. Матвієнко, післямова Б. Козака. — Львів, 2005
24. Стайн Дж. Сучасна драматургія в теорії та театральній практиці. У трьох томах
24. Кузина Е. Энергия актера: миф и практика / Е. Кузина // Театральная жизнь. — 2008. — № 3. — С. 66-68
25. Соснова М. Искусство актера: учеб. пособие для вузов. — 3-е изд. / М. Соснова. — М. : Академический Проект ; Трикса, 2008. — 432 с. — (Gaudeamus).
26. Гладишева А.О. Сценічна Мова дикційна та орфоепічна нормативність. Київ 2011.

27. #OstWest #OstWest #ДыхательнаяГимнастика

<https://www.youtube.com/watch?v=Uww8-Z5mu2U> Дыхательная гимнастика Стрельниковой

Додаткові

28. Владимир Высоцкий – Монолог Гамлета

<https://www.youtube.com/watch?v=5Yd9vlwgAOk>

29. Иннокентий Смоктуновский - Монолог Гамлета

<https://www.youtube.com/watch?v=zFAPL6ckbWs>

30. To be or not to be (Hamlet)

<https://www.youtube.com/watch?v=juuWo66DNe0>